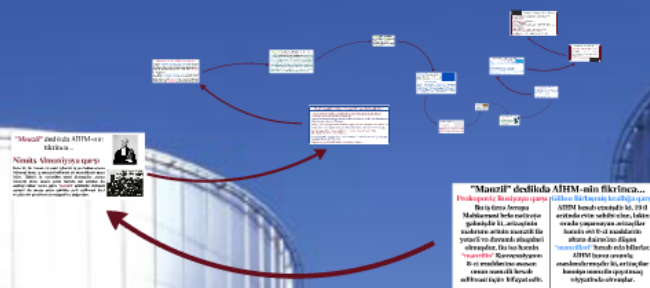

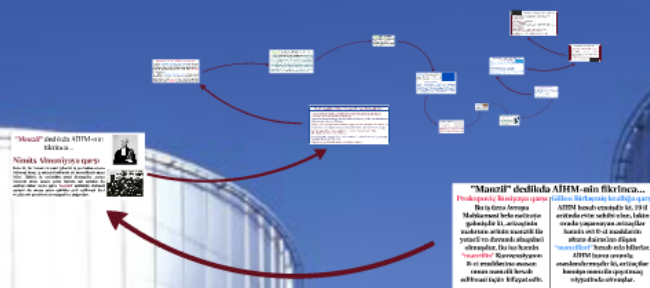
İnsan Hüquqları haqqında Avropa Konvensiyasında təsbit olunmuş mənzil və yazışma sirrinə hörmət hüququnun müdafiəsi

8-ci maddə üzrə "mənzil" nə deməkdir?

- "Mənzil" termini müstəqil mənə daşıyan anlayışdır
- Şəxsin daimi yaşadığı və ya yetərli və davamlı əlaqəsinin olduğu məkan
- Məhkəmə bir qayda olaraq işin hallarından çıxış etməklə konkret sahəni və ya məkanı mənzil hesab edib-etməməklə bağlı qərar verir

İnsan Hüquqları haqqında Avropa Konvensiyasında təsbit olunmuş mənzil və yazışma sirrinə hörmət hüququnun müdafiəsi

8-ci maddə üzrə "mənzil" nə deməkdir?

- "Mənzil" termini müstəqil mənə daşıyan anlayışdır
- Şəxsin daimi yaşadığı və ya yetərli və davamlı əlaqəsinin olduğu məkan
- Məhkəmə bir qayda olaraq işin hallarından çıxış etməklə konkret sahəni və ya məkanı mənzil hesab edib- etməməklə bağlı qərar verir

8-ci maddə üzrə "mənzil" nə deməkdir?

- "Mənzil" termini müstəqil mənə daşıyan anlayışdır
- Şəxsin daimi yaşadığı və ya yetərli və davamlı əlaqəsinin olduğu məkan
- Məhkəmə bir qayda olaraq işin hallarından çıxış etməklə konkret sahəni və ya məkanı mənzil hesab edib-etməməklə bağlı qərar verir

8-ci maddə üzrə “mənzil” nə deməkdir?

- şəxsin tətill dövrünü keçirdiyi evlər, uzun müddətli qaldığı ikinci evlər və otellər (Demades v. Turkey);
- şəxsin başqasına məxsus binada uzun müddət və ya illik məskunlaşması (Menteş and others v. Turkey);
- ərizəçinin kirayəçi qismində məskunlaşdığı sosial mənzil (McCann v. The UK);
- şəxsin biznes fəaliyyətlərini həyata keçirdiyi tikililər (Niemiets v. Germany);
- şirkətin qeydiyyatda alınmış ofisi, filialları və ya digər biznes tikililər (Stes Colas Est and others v. France);
- qeyri-ənənəvi yaşayış yerləri, məsələn, furqonlar və hərəkət edən digər yaşayış vasitələri (Buckley v. The UK);
- digər yaşayış yerləri (Moldovan and others v. Romania).

"Mənzil" dedikdə AİHM-nin fikrincə...

Prokopoviç Rusiyaya qarşı

Bu iş üzrə Avropa Məhkəməsi belə nəticəyə gəlmişdir ki, ərizəçinin məhrum ərinin mənzili ilə yetərli və davamlı əlaqələri olmuşdur. Bu isə həmin **"mənzilin"** Konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsasən onun mənzili hesab edilməsi üçün kifayət edir.

Gillou Birləşmiş Krallığa qarşı

AİHM hesab etmişdir ki, 19 il ərzində evin sahibi olan, lakin orada yaşamayan ərizəçilər həmin evi 8-ci maddənin əhatə dairəsinə düşən **"mənzilləri"** hesab edə bilərlər. AİHM bunu onunla əsaslandırmışdır ki, ərizəçilər həmişə mənzilə qayıtmaq niyyətində olmuşlar.

"Mənzil" dedikdə AİHM-nin fikrincə...

Nimits Almaniyaya qarşı

Belə ki, bir insan öz şəxsi işlərini iş yerindən apara biləcəyi kimi, iş münasibətlərini də mənzilində qura bilər. Habelə iş yerindən şəxsi danışıqlar apara biləcəyi kimi, orada şəxsi həyata aid əşyalar da saxlaya bilər; buna görə *"mənzil"* sözünün xidməti sahəni də əhatə edən şəkildə şərh edilməsi 8-ci maddənin predmet və məqsədinə uyğundur.

"Mənzil" dedikdə AİHM-nin fikrincə...

1. AİHM *Demadesin Türkiyəyə qarşı işində* belə nəticəyə gəlmişdir ki, hər bir insan iki mənzildə vaxtını keçirə bilər və ya ikinci ev ilə möhkəm emosional əlaqə quraraq onu ev hesab edə bilər. Hazırkı işdə tətillik evi ərizəçinin **"mənzili"** hesab edilmişdir.
2. AİHM *Menteşin Türkiyəyə qarşı işində* hesab etmişdir ki, ərizəçinin ailəsi ilə sıx münasibətləri və qaynatasının evində hər il uzun müddət yaşaması həmin evin onun **"mənzili"** sayılması üçün kifayət edir.

"Mənzil" dedikdə AİHM-nin fikrincə...

3. AİHM *MakKenin Birləşmiş Krallığa qarşı* işində hesab etmişdir ki, bir sıra hallarda mülkiyyətin "mənzil" kimi təsnif olub-olunmaması fakt məsələsidir və dövlətdaxili qanunvericiliyə əsasən evin tutulması qanuniliyindən asılı olmur. Bu işdə ərizəçinin, arvadı ilə birgə icarəçi kimi tutduğu və yaşadığı yerli hakimiyyət orqanının evi, evə sahibliyi davam etdirmək hüququnun olmamasına baxmayaraq, 8-ci maddənin 1-ci bəndinin mənası baxımından onun "mənzili" olmağa davam edirdi.

"Mənzil" dedikdə AİHM-nin fikrincə...

4. AİHM *Stes Kolas Est və başqalarının Fransaya qarşı* işində hesab etmişdir ki, **"mənzil"** anlayışının xidməti sahəni də əhatə etdiyindən, şirkətin baş ofisi və filiallarında aparılmış inzibati-istinaq tədbiri ərizəçilərin 8-ci maddə üzrə hüquqlarını pozmuşdur.

Eynilə *Çappellin Birləşmiş Krallığa qarşı* işində də şirkətin ofisi kimi qeydiyyatda alınmış şirkət direktorunun **"mənzilində"** aparılmış axtarış sözügedən maddənin pozuntusu təşkil etmişdir.

“Mənzil” hesab edilmir:

a) binanın ümumi yaşayış sahəsində müştərək mülkiyyətçilərə məxsus olan və yalnız lazımi hallarda istifadə edilmək üçün nəzərdə tutulan camaşırxana

(Chelu v. Romania)

Avropa Məhkəməsi xatırladır ki, "mənzil" fiziki olaraq müəyyən edilən ailə və şəxsi həyatın yerləşdiyi sahədir. Cənab Çelunun mübahisə predmeti olan camaşırxanada yaşamadığını, oranın aradabir istifadəsi üçün nəzərdə tutulan xidməti sahə olduğunu və müstəsna mülkiyyətində olmadığını nəzərə alaraq Məhkəmə hesab etmişdir ki, camaşırxana Konvensiyanın 8-ci maddəsinin mənası çərçivəsində "mənzili" deyil.

“Mənzil” hesab edilmir:

b) artistlərin geyim otağı;

(Hartung v. France)

Artistin qrim otağının müəyyən dərəcədə şəxsi xarakterli olmasına baxmayaraq həmin otaq müxtəlif artistlərin ixtiyarında olduğu üçün hazırkı işdə yalnız bir konsertin gedişində müvəqqəti olaraq cənab Hartung tərəfindən istifadə olunmuşdur. Belə olan halda, Avropa Məhkəməsi Konvensiyanın 8-ci maddəsinin mənasında sözügedən sahənin şəxsi və ya peşə baxımından "mənzil" kimi qiymətləndirilməsinə şübhə ilə yanaşmışdır.

“Mənzil” hesab edilmir:

c) mülkiyyətçinin idman fəaliyyətləri ilə, məsələn, ovçuluqla məşğul olduğu və ya belə fəaliyyətlərə icazə verdiyi torpaq sahəsi

Friend and Countryside Alliance and others v. the UK

Avropa Məhkəməsi qeyd etmişdir ki, "mənzil" anlayışı sahibin idman etməyə razılıq verdiyi torpaq sahəsini ehtiva etmir və bu, "mənzil" anlayışının hədsiz genişləndirilməsi demək olar. Bu səbəbdən Avropa Məhkəməsi hesab etmişdir ki, iş üzrə ərizəçilərin Konvensiyanın 8-ci maddəsindəki hüquqlarına müdaxilə baş verməmişdir.

Mülkiyyət hüququnun olması müvafiq məkanın "*mənzil*" hesab edilməsi üçün zəruri və ya kifayətdirmi?

Buckley v. the UK

Avropa Məhkəməsi hesab etmişdir ki, öz mənzilinin (karvanının) yerləşdirilməsi məqsədilə ərizəçi tərəfindən torpaq sahəsinin alınması və orada fasiləsiz olaraq 1988-ci ildən etibarən yaşaması faktı həmin məkanın "*mənzil*" hesab edilməsi üçün kifayətdir.

Mülkiyyət hüququnun olması məkanın mənzil hesab edilməsi üçün kifayətdirmi?

- *Andreou Papi v. Turkey*

Avropa Məhkəməsi qeyd etmişdir ki, ərizəçinin yaşadığı güman edilən mənzil türk silahlı qüvvələrinin müdaxiləsi zamanı onun mülkiyyətində olmamışdır. Qaynanasının mülkiyyəti olan mənzil, həyat yoldaşı tərəfindən xanım Andreou Papiyə 28.06.2000-ci ildə hədiyyə edilmişdir ki, bu da türk silahlı qüvvələrinin müdaxiləsindən 26 il sonra baş vermişdir.

- *Loizidou v. Turkey*

Xanım Loizidunun yaşaması üçün tikilməsi planlaşdırılan mənzilin yerləşəcəyi torpaq sahəsini Konvensiyanın 8-ci maddəsində təsbit edilmiş “mənzil” anlayışına aid etmək olmaz.

"Yazışma" anlayışı nə deməkdir?

- Yazışma sirrinin toxunulmazlığı hüququ şəxsi yazışmaların və danışıqların konfidensiallığını təmin etmək məqsədi daşıyır.

- a) elektron kommunikasiyaların köhnə formaları, məsələn telekslər;
(Christie v. the UK)
- b) telefon danışıqları, o cümlədən onlarla əlaqədar məlumatlar, məsələn, bu danışıqların tarixi və müddəti, hansı nömrələrə və ya nömrələrdən zəng vurulması;
(Klass and others v. Germany), (P.G. and J.H v. the UK)
- c) peyçer mesajları *(Taylor-Sabori v. the UK);*

"Yazışma" anlayışı nə deməkdir? (2)

d) elektron mesajları (elektron məktublar) və İnternetdən şəxsi istifadənin izlənməsi nəticəsində əldə edilən məlumatlar

(Copland v. the UK)

e) radiorabitə vasitəsilə şəxsi danışmalar

(B.C. v. the Switzerland)

ə) biznes fəaliyyətlərinin və ya biznesin həyata keçirildiyi tikililərin izlənməsi nəticəsində əldə edilmiş yazışmalar və ya qeydə alınmış danışmalar

(Kopp v. Switzerland)

f) vəkilin ofisində axtarış zamanı götürülmüş məlumatlar

(Wieser and Bicos Beteiligungen GMBH v. Austria)

g) gömrük əməkdaşları tindən müsadirə olunmuş bağlamalar

(X. v. the UK)

Yazışma sirrinin toxunulmazlığı hüququ nə zaman pozulmuş hesab olunur?

a) məktubun açılıb oxunması (*Narinen v. Finland*)

AIHM-nin fikrincə bir məktubun açılması artıq yazışma sirrinin toxunulmazlığı hüququna müdaxilənin baş verməsi üçün yetərlidir.

b) elektron məlumatların götürülməsi (müsadirəsi)

(*Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria*)

AIHM-nin fikrincə elektron məlumatlar peşə sirrinin predmetini təşkil edirdi və onların müsadirəsi yazışma sirrinin toxunulmazlığı hüququnu pozmuşdur.

